

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

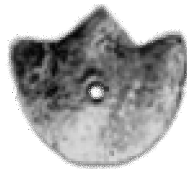
Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Προτείνοντας διαδικτυακά έναν λογοτέχνη με σημείο αναφοράς τα σχολικά εγχειρίδια»

Συγγραφή: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΚΗΣ

Εφαρμογή: ΣΤΕΛΛΑ ΚΑΛΟΓΕΡΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Προτείνοντας διαδικτυακά έναν λογοτέχνη με σημείο αναφοράς τα σχολικά εγχειρίδια

Εφαρμογή σεναρίου

Στέλλα Καλογερά

Δημιουργία σεναρίου

Νικόλαος Κούκης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Ημερήσιο Γενικό Λύκειο Αμφίκλειας

Χρονολογία

Από 24-02-2015 έως 03-04-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

9 ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής, εργαστήριο φυσικών επιστημών.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης, ιστοσελίδα και ιστολόγια που δημιουργήθηκαν από τους μαθητές ώστε να αναρτήσουν τις εργασίες τους.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η διδάσκουσα διέθετε σχετική ευχέρεια στην αξιοποίηση Web2.0 διαδικτυακών εφαρμογών, αλλά και προηγούμενη εμπειρία στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο εργασίας των μαθητών.

Οι μαθητές της τάξης χρησιμοποιούσαν σε μεγάλο βαθμό τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, είχαν σχετική ευχέρεια στη χρήση των εφαρμογών γραφείου (πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου Word, πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων PowerPoint), δε διέθεταν, όμως, ευχέρεια στην αξιοποίηση διαδικτυακών εφαρμογών Web2.0 και απαιτήθηκε να γίνει επίδειξη της χρήσης τους από τη διδάσκουσα. Επίσης, υπήρχαν μαθητές που δε διέθεταν υπολογιστή στο σπίτι ή σύνδεση στο διαδίκτυο, οπότε η συγκέντρωση και επεξεργασία του υλικού έπρεπε να γίνει στο σχολείο. Από την άλλη, ήταν μία τάξη ετερόκλητη ως προς τις επιδόσεις και τα ενδιαφέροντά της, είχε όμως εργαστεί με ομαδοσυνεργατική μέθοδο αρκετές φορές ως τότε.

Το αρχικό σενάριο απευθυνόταν σε μαθητές της Γ΄ Λυκείου, ωστόσο και οι συγκεκριμένοι μαθητές της Β΄ Λυκείου είχαν έρθει σε επαφή με πολλούς λογοτέχνες και ήταν σε θέση να κάνουν μία επιλογή ενός λογοτέχνη τον οποίο έκριναν ότι αξίζει να γνωρίσει το διαδικτυακό κοινό.

Ως προς την υλικοτεχνική υποδομή, χρησιμοποιήθηκε το εργαστήριο πληροφορικής, που διέθετε δέκα υπολογιστές με σύνδεση στο διαδίκτυο, ο βιντεοπροβολέας του σχολείου καθώς και το εργαστήριο φυσικών επιστημών που διέθετε βιντεοπροβολέα μόνιμα εγκατεστημένο. Το σχολείο δε διέθετε ασύρματη σύνδεση στο διαδίκτυο, όπως προβλεπόταν στο αρχικό σενάριο, οπότε τα παιδιά έπρεπε να εργαστούν ομαδικά στους υπάρχοντες σταθμούς εργασίας του εργαστηρίου πληροφορικής, αφού δεν μπορούσαν να δουλέψουν ατομικά με τα δικά τους laptop.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Νικόλαος Κούκης, Προτείνοντας διαδικτυακά έναν λογοτέχνη με σημείο αναφοράς τα σχολικά εγχειρίδια, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Γ΄ Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με το αρχικό σενάριο, οι μαθητές της Β΄ Λυκείου αρχικά ενεπλάκησαν στη διαδικασία επιλογής ενός λογοτέχνη που γνώρισαν κατά τη διάρκεια της μαθητικής τους πορείας και στη συνέχεια, στη διαδικασία διαμόρφωσης μιας ολοκληρωμένης παρουσίασης του επιλεγμένου λογοτέχνη στο διαδίκτυο. Για την επίτευξη του στόχου οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες, αναλαμβάνοντας διακριτούς ρόλους και εργασίες και συναποφάσισαν, τόσο για τα στάδια της πορείας που ακολούθησαν, όσο και για το περιεχόμενο της σελίδας/παρουσίασης που ανήρτησαν στο διαδίκτυο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Όπως προβλεπόταν στο αρχικό σενάριο, επιδιώχθηκε οι μαθητές από τη μια να συνεργαστούν και να αναλάβουν σε μεγάλο βαθμό ενεργητικό ρόλο στην ομάδα, διαμορφώνοντας οι ίδιοι τους άξονες στους οποίους θα κινούνταν οι εργασίες τους και από την άλλη, να αναλάβουν την ευθύνη να προτείνουν διαδικτυακά έναν λογοτέχνη. Σημείο αναφοράς στην προσπάθεια αυτή αποτελούσε η προσέγγιση του μαθήματος της λογοτεχνίας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ, καθώς και η χρήση διαδικτυακών περιβαλλόντων προκειμένου οι μαθητές να αντιληφθούν πως το διαδίκτυο, εκτός από τη δυνατότητα επικοινωνίας που τους παρέχει, τους δίνει και τη

δυνατότητα να προτείνουν σε όλους τους χρήστες του τους συγγραφείς ή/και ποιητές που οι ίδιοι θεωρούν σημαντικούς.

Ιδιαίτερα κρίσιμος στην όλη διαδικασία ήταν ο ρόλος της διδάσκουσας, η οποία έπρεπε να συντονίζει τις ομάδες, να φροντίζει για την τήρηση του χρονοδιαγράμματος του σεναρίου, να υποδεικνύει πιθανές λύσεις στα όποια προβλήματα ανέκυπταν και το κυριότερο, να συζητά σε κάθε στάδιο της πορείας εφαρμογής με τους μαθητές ώστε να αντιλαμβάνονται και οι ίδιοι τον απώτερο σκοπό που εξυπηρετούσαν οι δραστηριότητές τους.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες, όπως ο αυτόματος χωρισμός ομάδων από ένα διαδικτυακό πρόγραμμα και η συμμετοχή στη διαδικασία ιδεοθύελλας (brainstorming) ή στη διαδικτυακή συζήτηση, έπρεπε να πραγματοποιηθούν ανά ομάδα στο εργαστήριο πληροφορικής, αφού δεν υπήρχε η δυνατότητα ασύρματης σύνδεσης δικτύου ώστε οι μαθητές να μπορούν να εργάζονται ατομικά και να κατατίθενται διαδοχικά οι απόψεις των μελών στους χώρους συζήτησης με αναγραφή της ταυτότητας του κάθε μέλους της ομάδας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Σύμφωνα και με το αρχικό σενάριο, επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να γνωρίσουν την ύπαρξη διαδικτυακών εργαλείων που εξυπηρετούν τον χωρισμό ενός συνόλου ατόμων σε ομάδες εργασίας,
- να γνωρίσουν ιστότοπους που έχουν κατασκευαστεί για τη μελέτη της λογοτεχνίας ή/και για να αναδείξουν έλληνες λογοτέχνες και το έργο τους διαδικτυακά,
- να γνωρίσουν δυνατότητες που τους προσφέρει το διαδίκτυο για να εκφράσουν τις προσωπικές τους απόψεις ώστε από απλοί θεατές/αναγνώστες να γίνουν “δημιουργοί” και να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη που αυτό συνεπάγεται.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να γνωρίσουν μέσα από τη μελέτη επιλεγμένων ιστοσελίδων τον τρόπο με τον οποίο φορείς ή πρόσωπα προσεγγίζουν συγκεκριμένους λογοτέχνες και να εντοπίσουν ποια στοιχεία της ζωής, της προσωπικότητας και του έργου τους προκρίνονται,
- να γνωρίσουν συγκεκριμένες ιστοσελίδες με λογοτεχνικό περιεχόμενο και μέσα από προσεκτική μελέτη να κατανοήσουν τη φιλοσοφία που υιοθετείται στον τρόπο κατασκευής τους,
- να γνωρίσουν λεπτομέρειες για τη ζωή και το έργο ενός λογοτέχνη που θα επέλεγαν.

Γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να μπορούν να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία που βοηθούν στην ανταλλαγή απόψεων και στην ανατροφοδότηση των μελών της ομάδας,
- να μπορέσουν, ακολουθώντας την πορεία αναζήτηση-αξιολόγηση-δημοσίευση, να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες που θα αντλούσαν από το διαδίκτυο για τον λογοτέχνη που θα πρότειναν,
- να μπορούν να αναρτούν τις απόψεις τους σε ιστοχώρους που θεωρούν κατάλληλους για τη γνωριμία ενός λογοτέχνη με το αναγνωστικό κοινό,
- να μπορούν να διαμορφώνουν διαδικτυακά περιβάλλοντα σύμφωνα με τις προσωπικές τους επιλογές ώστε να τα κάνουν ελκυστικά για τους χρήστες του διαδικτύου.

Διδακτικές πρακτικές

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία η οποία «εξασφαλίζεται με αβίαστο τρόπο στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας» (Ματσαγούρας, 1995: 14), όπως απαιτούσε

και το συνταγμένο σενάριο. Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής, η διδάσκουσα συμμετείχε υποστηρικτικά, ενθαρρυντικά, ως σύμβουλος, με στόχο να βοηθήσει τους μαθητές να καθορίσουν και να υλοποιήσουν την πορεία των εργασιών τους. Επίσης, όποτε κρίθηκε απαραίτητο, επενέβη ώστε να φωτίσει πιθανά σημεία σύγχυσης και να παράσχει τις απαραίτητες διευκρινίσεις. Στις περιπτώσεις που οι ομάδες αντιμετώπισαν προβλήματα συνεργασίας ή αδυναμία διαχείρισης των εργασιών σε κάποιο σημείο της πορείας εφαρμογής, η διδάσκουσα προσπάθησε να υποδείξει πιθανούς τρόπους επίλυσής τους και όχι να παράσχει την άμεση λύση (Ματσαγγούρας, 1995: 113). Με την επιλογή αυτή επιχειρήθηκε μέρος της ευθύνης εφαρμογής να το επωμιστούν οι ίδιοι οι μαθητές, οι οποίοι εκτός από τον ρόλο του διεκπεραιωτή έπρεπε να αναλάβουν σε έναν βαθμό και τον ρόλο του σχεδιαστή της πορείας των εργασιών.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το μάθημα της λογοτεχνίας, πέρα από τους γνωστικούς του στόχους, έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός ενεργού αναγνωστικού κοινού, καλλιεργώντας τη φιλιαναγνωσία στους μαθητές και βάζοντας στην καθημερινότητα του παιδιού-εφήβου και μελλοντικού ενήλικα τη μελέτη λογοτεχνικών έργων.

Στη σχολική τους πορεία, οι μαθητές έρχονται σε επαφή, μελετούν και αξιολογούν το έργο ελλήνων λογοτεχνών που περιέχεται στα αντίστοιχα εγχειρίδια. Η επιλογή των λογοτεχνών αυτών δεν είναι σχεδόν ποτέ προσωπική επιλογή των μαθητών, αλλά εξαρτάται από τον εκάστοτε διδάσκοντα, τις προτιμήσεις του, τα ενδιαφέροντά του και συχνά «απογοητεύει» τους μαθητές, με αποτέλεσμα αυτοί να αποστασιοποιούνται από το μάθημα και να το αντιμετωπίζουν ως ένα ακόμη βαρετό αντικείμενο.

Το παρόν σενάριο τους έδωσε την ευκαιρία να αποκτήσουν έναν πιο ενεργό ρόλο, να προτείνουν έναν λογοτέχνη με τον οποίο ασχολήθηκαν κάποια στιγμή στο

μάθημα της Λογοτεχνίας, να φωτίσουν πλευρές του έργου και της προσωπικότητάς του και να αναλάβουν την ευθύνη να τον παρουσιάσουν στο διαδικτυακό κοινό με τον τρόπο που θα θεωρούσαν ως προσφορότερο. Ο περιορισμός της επιλογής στα σχολικά εγχειρίδια και σε έλληνα λογοτέχνη έγινε για να διευκολυνθεί ο εντοπισμός του προς μελέτη διαδικτυακού υλικού, τόσο για τη διδάσκουσα όσο και για τους μαθητές.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Καθώς τα παιδιά μελετούν λογοτεχνία και γνωρίζουν λογοτέχνες κατά τη μαθητική τους ζωή, διαμορφώνουν μια στάση απέναντι στη λογοτεχνία και τον λογοτέχνη. Η προγενέστερη εμπλοκή τους στην εφαρμογή σεναρίων διδασκαλίας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ έχει πιθανώς οδηγήσει στην προσθήκη νέων γραμματισμών στη μαθητική ταυτότητα ή έχει, έστω, αναδείξει έναν διαφορετικό τρόπο διδασκαλίας/μελέτης της λογοτεχνίας πέρα από τον παραδοσιακό, χωρίς αυτό να σημαίνει απόρριψη του τελευταίου.

Με το παρόν σενάριο έγινε προσπάθεια να εμπλουτιστεί η παραδοσιακή σχέση των μαθητών με το μάθημα της λογοτεχνίας, να αποκτήσουν έναν πιο ενεργητικό ρόλο, να «προχωρήσουν» ένα ακόμη βήμα και να αναλάβουν οι ίδιοι την ευθύνη να προτείνουν έναν λογοτέχνη στους υπόλοιπους αναγνώστες μέσω του διαδικτύου.

Αν και το αρχικό σενάριο απευθυνόταν σε μαθητές της Γ΄ Λυκείου, ωστόσο και οι μαθητές της Β΄ τάξης, στην οποία έγινε η παρούσα εφαρμογή, είχαν έρθει σε επαφή με αρκετούς λογοτέχνες κατά τη διάρκεια της μαθητικής τους πορείας και ήταν σε θέση να επιλέξουν έναν του οποίου τη ζωή και το έργο θα ήθελαν να μελετήσουν περαιτέρω και να τον προτείνουν στο διαδικτυακό κοινό.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αποτελούν σημείο αναφοράς του παρόντος σεναρίου, τόσο στον τρόπο επικοινωνίας των μαθητών με την εκπαιδευτικό και μεταξύ τους, όσο και στον τρόπο υλοποίησης των επιμέρους δραστηριοτήτων, όπως και στο οριζόμενο ως παραδοτέο

υλικό, τη συγκεκριμένη ανάρτηση στο διαδίκτυο σε περιβάλλον επιλογής των ίδιων των μαθητών.

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, στο οποίο παρατηρείται «σθεναρή αντίσταση στην ενσωμάτωση της καινοτομίας και της χρήσης των ΤΠΕ» (Αποστολίδου, 2012: 4), με την παρούσα εφαρμογή επιχειρήθηκε η ενεργητική εμπλοκή των ΤΠΕ στη διδασκαλία της λογοτεχνίας. Επιδιώχθηκε, μάλιστα, να γίνουν οι μαθητές δημιουργοί ψηφιακού/διαδικτυακού υλικού για το συγκεκριμένο μάθημα.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Α' Γυμνασίου

Στράτης Μυριβήλης, [«Η λιτανεία»](#)

Γιώργος Θεοτοκάς, [«Ανήμερα της 28ης Οκτωβρίου 1940»](#)

Γιώργος Θεοτοκάς, [«Ο Δημοτικός Κήπος του Ταξιμιού»](#)

Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Η γάτα του παπά»](#)

ΚΝΑ Β' Γυμνασίου:

Νίκος Εγγονόπουλος, [«Ο καραγκιόζης. Ένα ελληνικό θέατρο σκιών»](#)

Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Κάποια Χριστούγεννα»](#)

ΚΝΑ Γ' Γυμνασίου

Στράτης Μυριβήλης, [«Τα ζα»](#)

Γιώργος Θεοτοκάς, [«Η διαδήλωση»](#)

Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Ο τύπος και η ουσία»](#)

Κ.Γ. Καρυωτάκης, [«Σαν δέσμη από τριαντάφυλλα»](#)

Νίκος Εγγονόπουλος, [«Μπολιβάρ»](#)

ΚΝΑ Β' Λυκείου

- Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Στέλλα Βιολάντη»](#) (απόσπασμα)
- Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Το μυστικό της κοντέσσας Βαλέραινας»](#) (απόσπασμα)
- Κ. Γ. Καρυωτάκης, [«\[Είμαστε κάτι...\]](#)»
- Κ.Γ. Καρυωτάκης, [«Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων»](#)
- Κ.Γ. Καρυωτάκης, [«Στο άγαλμα της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο»](#)
- Κ.Γ. Καρυωτάκης, [«Κάθαρσις»](#)
- Νίκος Εγγονόπουλος, [«ΝΕΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΠΑΝΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΦΕΝΤΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ* ΣΤΙΣ 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΤΟΥ 1936 ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΑΝΤΑΚΙ ΤΟΥ ΚΑΜΙΝΟ ΝΤΕ ΛΑ ΦΟΥΕΝΤΕ»](#)
- Στράτης Μυριβήλης, [«Η ζωή εν τάφω \(αποσπάσματα\)»](#)
- Στράτης Μυριβήλης, [«Τοπίο»](#)
- Γιώργος Θεοτοκάς, [«Αργώ \(Θέλω γράμματα\)»](#)
- Γιώργος Θεοτοκάς, [«Αργώ \(αποσπάσματα\)»](#)
- Γιώργος Θεοτοκάς, [«Το τίμημα της λευτεριάς»](#)
- Γιώργος Θεοτοκάς, [«Παράδοση και Ελληνικότητα»](#)
- Λογοτεχνία Γ' Λυκείου (θεωρητικής κατεύθυνσης)*
- Κ.Γ. Καρυωτάκης, [«Μικρή ασυμφωνία εις Α μείζον»](#)
- Νίκος Εγγονόπουλος, [«Ποίηση 1948»](#)
- Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων*
- Γρηγόριος Ξενόπουλος. 1984. *Πλούσιοι και φτωχοί*. Αθήνα: Εκδ. Βλάσση.
- Γρηγόριος Ξενόπουλος. 1984, *Μαίρη και Μαρίνα*. Αθήνα: Εκδ. Βλάσση.
- Γιώργος Θεοτοκάς. 2002. *Λεωνής*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.
- Γιώργος Θεοτοκάς. 2015. *Αργώ*, τόμ. Α'. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.
- Γιώργος Θεοτοκάς. 2015. *Αργώ*, τόμ. Β'. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Ελληνες ποιητές, Ν. Εγγονόπουλος, Εργογραφία, Ανθολογία, Απαγγελία. 2014. Αθήνα: Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ.

Υποστηρικτικό υλικό

Βίντεο

Στράτης Μυριβήλης (Εκπαιδευτική Τηλεόραση)

Γιώργος Θεοτοκάς (από την εκπομπή Παρασκήνιο)

Ιστοσελίδες

Ανεμόσκαλα, Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποιητές, Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα

Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού, Νέα Ελληνική Λογοτεχνία και Πολιτισμός

Λογοτεχνικές (ιστο)σελίδες, Εθνικό Κέντρο Βιβλίου

Ψηφιακό Σχολείο – Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία

Ο Στράτης Μυριβήλης στο Facebook

Η ζωή εν τάφω του Μυριβήλη στο Facebook

Γ. Θεοτοκάς (βιογραφικά στοιχεία) από τα 24γράμματα

Γ. Θεοτοκάς (βιογραφικά στοιχεία) από τη Βιβλιονet

Γ. Θεοτοκάς (από τα «Πρόσωπα και θέματα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας»)

Γιώργος Πανόπουλος, Γ. Θεοτοκάς, Ελεύθερο πνεύμα (από το tvxs)

Αποσπάσματα από το Ελεύθερο πνεύμα (ιστοσελίδα Αντίφωνο)

Αργώ-Γ. Θεοτοκάς (από το ιστολόγιο της Λέσχης Ανάγνωσης Εξωραϊστικής Βόλου)

Σελίδα για τον Γρηγόριο Ξενόπουλο στο Facebook

Γιώργος Βαϊλάκης, «Γρηγόριος Ξενόπουλος: ο συγγραφέας που λάτρευε τα παιδιά» (ιστοσελίδα Έθνος.gr)

Γρηγόριος Ξενόπουλος (από την ιστοσελίδα Λογομνήμων)

Ιωάννης Φιλίστωρ, [«Ξενόπουλος: μια ζωή στα γράμματα και στα παιδιά»](#) (από το διαδικτυακό περιοδικό *Θέματα ελληνικής ιστορίας*)

[«Η χρυσή εποχή του Γ. Ξενόπουλου στην TV»](#) (από την ιστοσελίδα in.gr)

Ιωάννα Παπαγεωργίου, [«Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος \(1867-1951\) και το δραματικό έργο του. – Το μυστικό της κοντέσσας Βαλέρινας \(1904, 1918\)»](#) (από την ιστοσελίδα academia.edu.gr)

[Επίσημη ιστοσελίδα Νίκου Εγγονόπουλου](#)

[Βιογραφία Εγγονόπουλου](#) (από την ιστοσελίδα Σαν σήμερα)

[Σελίδα για τον Εγγονόπουλο στο Facebook](#)

[Σελίδα για τον Εγγονόπουλο στη Wikipedia](#)

[Εγγονόπουλος ο έλληνας υπερρεαλιστής](#) (από το ιστολόγιο Τέχνη και ζωή)

[Ανθολόγιο ποιημάτων του Εγγονόπουλου](#) στο Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού

[Εκατό χρόνια από τη γέννηση του Νίκου Εγγονόπουλου](#), αφιέρωμα του περιοδικού Ως3

[Νίκος Εγγονόπουλος](#) («Πρόσωπα και θέματα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας»)

[Αφιέρωμα του περιοδικού Ως3 στον Κώστα Καρυωτάκη](#)

[Πολιτιστικός θησαυρός της ελληνικής γλώσσας, Κώστας Καρυωτάκης](#)

[Αφιέρωμα του Artic.gr στον Κ. Καρυωτάκη](#)

[Άρθρο στο Books.info για τον Κ. Καρυωτάκη](#)

[Άρθρο των εκδόσεων Λόγχη για τον Κ. Καρυωτάκη](#)

[Άρθρο στον Παλμογράφο για τον Κ. Καρυωτάκη](#)

[Λιλή Ζωγράφου: Κ. Καρυωτάκης, Μαρία Πολυδούρη και η αρχή της αμφισβήτησης](#)

[Μελέτη στο archive.gr για τα ποιήματα ποιητικής του Κ. Καρυωτάκη](#)

[Blogger](#), πλατφόρμα δημιουργίας ιστολογίου με λογαριασμό Google

[Weebly](#), πλατφόρμα δημιουργίας ιστοσελίδας

[Padlet](#), διαδικτυακός πίνακας ανακοινώσεων

[TeamUp](#), διαδικτυακή εφαρμογή που δημιουργεί ομάδες με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των συμμετεχόντων με τη δυνατότητα ηχογράφησης της προόδου εργασιών της κάθε ομάδας

<http://www.timetoast.com/>, διαδικτυακή εφαρμογή δημιουργίας χρονογραμμής

<http://www.slideshare.net/>, διαδικτυακή εφαρμογή δημιουργίας παρουσιάσεων

<http://bookbuilder.cast.org/>, ιστότοπος δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου

<http://www.yumpu.com/el/>, ιστότοπος δημιουργίας ψηφιακού περιοδικού

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Οι μαθητές προσήλθαν στο εργαστήριο πληροφορικής και τους ζητήθηκε να εισέλθουν στο ιστολόγιο της τάξης χρησιμοποιώντας τα e-mail τους. Η διδάσκουσα είχε φροντίσει να εισαγάγει στη διαδικτυακή εφαρμογή TeamUp (<http://teamup.aalto.fi/>) τα ονόματα των μαθητών της τάξης και το φύλο τους και ζήτησε από κάθε παιδί να προσθέσει δύο ενδιαφέροντά του ώστε να δημιουργηθούν οι ομάδες εργασίας με βάση τον αλγόριθμο της εφαρμογής. Όταν ολοκληρώθηκε η φάση αυτή, ζητήθηκε από την εφαρμογή να δημιουργηθούν πέντε ομάδες των πέντε ατόμων. Στη συνέχεια, διαμοίρασα τη διεύθυνση (URL) της ψηφιακής τάξης για να εισέλθουν και οι μαθητές στο περιβάλλον του TeamUp και να δουν σε ποια ομάδα ανήκαν.

Οι μαθητές ρωτούσαν τους λόγους για τους οποίους ο χωρισμός έγινε με αυτόν τον τρόπο: έγινε λοιπόν μία συζήτηση σε σχέση με τους τρόπους χωρισμού των ομάδων (τυχαίος τρόπος, με απόφαση της ολομέλειας, με απόφαση του εκπαιδευτικού, με τα ορθολογικά κριτήρια μιας ψηφιακής εφαρμογής που δεν ξέρει τα πρόσωπα, αλλά λειτουργεί με βάση έναν συγκεκριμένο αλγόριθμο προγραμματισμού). Οι μαθητές θεώρησαν ότι η μηχανή είναι απρόσωπη και κάποιοι

αμφισβήτησαν τα κριτήρια επιλογής των μελών των ομάδων, όμως η όλη διαδικασία τούς φάνηκε ενδιαφέρουσα και αποδέχτηκαν τον τρόπο χωρισμού των ομάδων τους.

Ακολούθως, τους ζητήθηκε να καθίσουν στους σταθμούς εργασίας ως ομάδες και να βρουν στο ιστολόγιο τον ψηφιακό πίνακα ανακοινώσεων Padlet (<http://padlet.com/>), στο πάνω μέρος του οποίου είχα γράψει τη λέξη «λογοτέχνης». Τους ζήτησα να γράψουν σε αυτόν τις λέξεις (όχι προτάσεις) που τους έρχονται στο μυαλό όταν βλέπουν τη λέξη «λογοτέχνης» εφαρμόζοντας τη μέθοδο της ιδεοθύελλας (brainstorming). Οι μαθητές έγραψαν τις λέξεις «διήγημα», «μυθιστόρημα», «πεζογραφία», «μίμηση», «ρεαλισμός», «ηθογραφία», «νατουραλισμός», «λογοτεχνικά ρεύματα», «πλοκή», «ποίηση», «έκφραση», «ψυχαγωγία», «μόρφωση», «παραδοσιακή ποίηση», «ημερολόγιο», «νουβέλα», «διήγημα», «περιγραφή», «αφήγηση», «σχήματα λόγου», «διάλογος», «μονόλογος». Με αυτήν την αφορμή ξεκίνησε συζήτηση ώστε να προσδιορίσουν σύντομα τις λέξεις που η κάθε ομάδα κατέγραψε στον πίνακα. Η συζήτηση οδήγησε στη διαπίστωση ότι τα παραπάνω στοιχεία σχετίζονται με την προσωπικότητα και το έργο των λογοτεχνών.

Διαμοιράστηκε λοιπόν ένας νέος πίνακας ανακοινώσεων Padlet στον οποίο τους ζητήθηκε να γράψουν τους λόγους για τους οποίους θα επέλεγαν έναν λογοτέχνη. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειώσω ότι είχαν συζητηθεί τις προηγούμενες μέρες με τα παιδιά και το θέμα και ο στόχος του παρόντος σεναρίου, οπότε είχε ήδη δοθεί η αφορμή για προβληματισμό. Οι μαθητές είπαν ότι θα πρότειναν τον Ξενοπούλο για τη γλαφυρότητα και τη δύναμη της περιγραφής του, τη Μελισσάνθη για τα έντονα θρησκευτικά βιώματα της ποίησής της που συνδυάζονται με την αγωνία για την τύχη της ανθρώπινης ύπαρξης, τον Καρυωτάκη διότι η ποίησή του εκφράζει την ψυχική του διάθεση που φτάνει ως τον σαρκασμό και τη σάτιρα και αποτελεί σημαντικό σταθμό στην ιστορία της νεοελληνικής ποίησης, τον Μυριβήλη διότι παρουσιάζει τον πόλεμο με μια νέα οπτική, τον Εγγονόπουλο διότι υπήρξε

σημαντικός ποιητής της γενιάς του '30 και τέλος τον Θεοτοκά διότι δεν είχαν έρθει σε επαφή με το έργο του και θα ήταν ευκαιρία να το γνωρίσουν.

Καθώς οι μαθητές πρότειναν αρκετούς λογοτέχνες, τους ζήτησα να αποφασίσουν ανά ομάδα ποια θα ήταν η τελική τους επιλογή. Έτσι, κατόπιν συνεννόησης, η πρώτη ομάδα κατέληξε στον Γιώργο Θεοτοκά, η δεύτερη στον Κώστα Καρυωτάκη, η τρίτη στον Στράτη Μυριβήλη, η τέταρτη στον Γρηγόριο Ξενόπουλο και η πέμπτη στον Νίκο Εγγονόπουλο. Τις επιλογές αυτές των μαθητών τις κατέγραψα και τις ανήρτησα στο ιστολόγιο της τάξης.

2^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Κατά τη δεύτερη ώρα οι μαθητές συναντήθηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής, στο οποίο ανά ομάδες κάθισαν στους σταθμούς εργασίας. Εισήλθαν στο ιστολόγιο της τάξης και βρήκαν τους υπερσυνδέσμους για τις σχετικές ιστοσελίδες που είχα αναρτήσει ανά λογοτέχνη στην ολομέλεια της ψηφιακής τάξης ώστε να μπορούν όλες οι ομάδες να τις επισκέπτονται.

Συγκεκριμένα, για τον Θεοτοκά είχαν αναρτηθεί οι ακόλουθοι υπερσύνδεσμοι: [βιογραφικά στοιχεία](#) από τα 24γράμματα, [βιογραφικά στοιχεία](#) από τη Βιβλιονet, επιλογή κειμένων από [Τα «Πρόσωπα και θέματα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας»](#), [Γ. Θεοτοκάς: Ελεύθερο πνεύμα](#), [αποσπάσματα](#) από το *Ελεύθερο Πνεύμα* (από το Αντίφωνο), [Λέσχη ανάγνωσης Εξωραϊστικής Βόλου](#), [επεισόδιο της εκπομπής Παρασκήνιο](#).

Για τον Καρυωτάκη: [αφιέρωμα του περιοδικού Ως3](#), [Πολιτιστικός θησαυρός της ελληνικής γλώσσας](#), [αφιέρωμα του Artic.gr](#), [άρθρο στο Books.info](#), [άρθρο των εκδόσεων Λόγχη](#), [άρθρο στον Παλμογράφο Λιλή Ζωγράφου](#), [«Κ. Καρυωτάκης, Μαρία Πολυδούρη και η αρχή της αμφισβήτησης»](#), [Μελέτη στο archive.gr για τα ποιήματα ποιητικής του Κ. Καρυωτάκη](#).

Για τον Μυριβήλη: [Ο Στράτης Μυριβήλης στο Facebook](#), [Η ζωή εν τάφω στο Facebook](#), [εκπομπή για τον Μυριβήλη στην Εκπαιδευτική τηλεόραση](#).

Για τον Ξενόπουλο: [Ο Ξενόπουλος στο Facebook](#), «Γρηγόριος [Ξενόπουλος: ο συγγραφέας που λάτρευε τα παιδιά](#)», ο [Ξενόπουλος](#) στον λογομνήμονα, «[Ξενόπουλος: μια ζωή στα γράμματα και στα παιδιά](#)», «[Η χρυσή εποχή του Γ. Ξενόπουλου στην TV](#)», «[Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος \(1867-1951\) και το δραματικό έργο του. – Το μυστικό της κοντέσσας Βαλέραινας \(1904, 1918\)](#)».

Για τον Εγγονόπουλο: [επίσημη ιστοσελίδα](#), [βιογραφία](#) από το *Σαν σήμερα*, [Ο Εγγονόπουλος στο Facebook](#), [Ο Εγγονόπουλος στη Wikipedia](#), «[Εγγονόπουλος ο έλληνας υπερεαλιστής](#)», [ανθολόγιο ποιημάτων στο Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#), [Εκατό χρόνια από τη γέννηση του Νίκου Εγγονόπουλου](#), [αφιέρωμα του περιοδικού Ως3](#), [λήμμα στα «Πρόσωπα και θέματα της Νεοελληνική Λογοτεχνίας»](#).

Εξήγησα στους μαθητές ότι οι παραπάνω ιστότοποι ήταν ενδεικτικοί και ότι η έρευνά τους μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλους, αλλά και στη βιβλιοθήκη του σχολείου, τη δημοτική βιβλιοθήκη ή τη βιβλιοθήκη του σπιτιού τους.

Τους πρότεινα, ξεκινώντας την αναζήτηση πληροφοριών για τον λογοτέχνη της ομάδας τους, να επισκεφτούν, ανεξάρτητα από την επιλογή που είχαν κάνει, τις ακόλουθες ιστοσελίδες: [Ανεμόσκαλα](#), [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#), [Λογοτεχνικές \(ιστο\)σελίδες](#), [Ψηφιακό Σχολείο](#)–Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία. Μάλιστα, με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα, τις επισκεφτήκαμε ώστε οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με τους τρόπους με τους οποίους παρουσιάζουν τους λογοτέχνες, να τους συγκρίνουν και να βοηθηθούν στη δική τους επιλογή σχετικά με πώς θα παρουσίαζαν στο διαδίκτυο τον δικό τους λογοτέχνη και τους άξονες εργασίας τους.

Κατά την πλοήγησή μας στους παραπάνω ιστοτόπους έγινε φανερό ότι υπήρχαν κοινοί άξονες στην παρουσίαση των λογοτεχνών, καθώς η αναφορά σε βασικά βιογραφικά στοιχεία, εμπλουτισμένα με οπτικό και ακουστικό υλικό, στην εργογραφία, σε κριτικές μελέτες που σχολίαζαν το έργο και την προσωπικότητα των λογοτεχνών αλλά και σημαντικά αποσπάσματα του έργου τους ήταν κοινός τόπος.

3^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Την ώρα αυτή συναντηθήκαμε και πάλι στο εργαστήριο πληροφορικής με στόχο να καθορίσουμε τους άξονες μελέτης των ομάδων, την ανάληψη ενός από κάθε μέλος της ομάδας και την επιλογή του λογισμικού με το οποίο θα γινόταν η παρουσίαση των λογοτεχνών.

Αποφασίστηκε στην ολομέλεια της τάξης οι άξονες μελέτης να είναι πέντε, ένας για κάθε μέλος των ομάδων: 1) βιογραφικά στοιχεία, 2) εργογραφία, 3) κριτικές, άρθρα, μελέτες για το έργο των λογοτεχνών, 4) οπτικοακουστικό υλικό και 5) αποσπάσματα του έργου κάθε λογοτέχνη.

Επειδή η συγκεκριμένη τάξη δε γνώριζε τις διαδικτυακές εφαρμογές δημιουργίας χρονογραμμής <http://www.timetoast.com/> και παρουσιάσεων <http://www.slideshare.net/>, έγινε επίδειξη των συγκεκριμένων εφαρμογών ώστε να τις αξιοποιήσουν στην παρουσίασή τους. Πρότεινα οι χρονογραμμές να αξιοποιηθούν για τις βιογραφίες και τις εργογραφίες και οι παρουσιάσεις για την προβολή του υπόλοιπου υλικού, χωρίς όμως να δεσμεύω τις ομάδες στις τελικές τους αποφάσεις.

Στο σημείο αυτό, οι μαθητές εκδήλωσαν τις προτιμήσεις τους σχετικά με τους άξονες μελέτης που ήθελαν να αναλάβουν στο πλαίσιο της ομάδας τους. Η διδάσκουσα κρατούσε σημειώσεις για κάθε μαθητή και στη συνέχεια, δημιούργησε νέο πίνακα ανακοινώσεων στον οποίο έγραψε τα ονόματα των μελών των ομάδων και τις εργασίες που είχαν αναλάβει και τον δημοσίευσε στο ιστολόγιο της τάξης. Ζήτησα από τους μαθητές σε κάθε συνάντησή μας να τον ενημερώνουν σχετικά με την πρόοδο των εργασιών τους.

Τόνισα ιδιαίτερα την υποχρέωση όλων των μαθητών, πέρα από τον άξονα εργασίας που ανέλαβαν, να διαβάσουν κάποια αποσπάσματα του έργου των λογοτεχνών της ομάδας τους και να κρατήσουν σημειώσεις σχετικά με τη γλώσσα, τα πρόσωπα, το θέμα, την τεχνολογία ή τις τεχνικές αφήγησης, με στόχο το μέλος που ανέλαβε τον άξονα εργασίας «αποσπάσματα από το έργο του λογοτέχνη» να

δημιουργήσει μια παρουσίαση αυτών, η οποία θα ανέβαινε στο διαδίκτυο ώστε να προσελκύσει το ενδιαφέρον των δυνητικών αναγνωστών.

Ακολούθως, η συζήτηση εστιάστηκε στο λογισμικό με το οποίο οι ομάδες θα παρουσίαζαν τον λογοτέχνη της επιλογής τους στο διαδίκτυο. Έγινε αναφορά στο ιστολόγιο και την ιστοσελίδα, ενώ απέφυγα το Facebook, καθώς στο προηγούμενο τετράμηνο είχαμε ασχοληθεί με αυτό το μέσο κοινωνικής δικτύωσης στο σενάριο λογοτεχνίας που είχαμε εφαρμόσει· ήθελα λοιπόν να δώσω την ευκαιρία για μια διαφορετική προσέγγιση σε αυτό το σενάριο, η οποία θα έκανε τους μαθητές να γνωρίσουν και άλλα διαδικτυακά μέσα προβολής της λογοτεχνίας, των λογοτεχνών και του έργου τους. Εξάλλου, εκτός από τον Θεοτοκά, όλοι οι άλλοι λογοτέχνες που επιλέχθηκαν φιλοξενούνταν σε διάφορες σελίδες στο Facebook. Τέλος, αναφέρθηκε ως επιλογή το αφιέρωμα να φιλοξενηθεί και στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Έγινε συζήτηση για τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ιστολογίων και των ιστοσελίδων. Οι μαθητές είπαν ότι ένιωθαν εξοικειωμένοι με το ιστολόγιο, μιας που η ψηφιακή τους τάξη χρησιμοποιούσε ήδη την πλατφόρμα δημιουργίας ιστολογίου [Blogger](#) με λογαριασμό Google. Σχολίασαν, ακόμη, πως στο ιστολόγιο υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα διάδρασης και επικοινωνίας με το κοινό. Οι τέσσερις από τις πέντε ομάδες, και συγκεκριμένα, η δεύτερη, η τρίτη, η τέταρτη και η πέμπτη, επέλεξαν το ιστολόγιο ως λογισμικό παρουσίασης του λογοτέχνη τους, ενώ η πρώτη αποφάσισε να δημιουργήσει ιστοσελίδα, καθώς το ένα από τα μέλη της είχε σχετική εμπειρία. Τους πρότεινα να επισκεφθούν την πλατφόρμα δημιουργίας ιστοσελίδας [Weebly](#) και μετά από σχετική περιήγηση μου είπαν ότι τους φάνηκε αρκετά εύχρηστη και ότι θα τη χρησιμοποιούσαν.

Λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι ρώτησα τους μαθητές αν είχαν ξεκινήσει έρευνα σχετικά με τους λογοτέχνες που είχαν επιλέξει· σχεδόν στο σύνολό τους οι μαθητές είχαν αναζητήσει βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία.

4^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Την τέταρτη ώρα όλες οι ομάδες, εκτός της τρίτης, είχαν απουσίες λόγω εκπαιδευτικής επίσκεψης στο Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο. Οι μαθητές κάθισαν στους σταθμούς εργασίας ανά ομάδα. Κάθε ομάδα είχε τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει δύο σταθμούς εργασίας.

Η τέταρτη ομάδα, που είχε επιλέξει τον Γ. Ξενόπουλο, είχε αναρτήσει τη βιογραφία του στο ιστολόγιο της τάξης και ξεκίνησε τη δημιουργία της χρονογραμμής με τη διαδικτυακή εφαρμογή <http://www.timetoast.com/>¹. Η πρώτη ομάδα, που είχε επιλέξει τον Γ. Θεοτοκά, εντόπισε βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία και ξεκίνησε τη δημιουργία μίας χρονογραμμής που να περιλαμβάνει και τα δύο. Τα μέλη της ομάδας αποφάσισαν να δημιουργήσουν τόσες σελίδες στην ιστοσελίδα τους όσοι και οι άξονες μελέτης της ομάδας τους και σε κάθε σελίδα να αναρτήσουν το υλικό που θα εντόπιζαν.

Η δεύτερη ομάδα εντόπισε μετά από διαδικτυακή έρευνα τη βιογραφία του Καρυωτάκη και άρχισε τη δημιουργία της αντίστοιχης χρονογραμμής.

Η τρίτη ομάδα ασχολήθηκε με τη δημιουργία χρονογραμμής με τα έργα του Μυριβήλη, αναζήτησε άρθρα και μελέτες στο διαδίκτυο, καθώς και πολυμεσικό υλικό. Στην έρευνά τους εντόπισαν [μία εκπομπή της Εκπαιδευτικής τηλεόρασης](#) για τη ζωή και το έργο του Μυριβήλη, καθώς και ένα [αφιέρωμα](#) στο οποίο μιλούν για αυτόν άνθρωποι των γραμμάτων και του πνεύματος: επίσης, ένα άρθρο του Τάσου Κοντογιαννίδη στην εφημερίδα *Real News* για τη ζωή του Μυριβήλη ως νεαρού πολεμιστή στους Βαλκανικούς Πολέμους.

Η πέμπτη ομάδα, από την οποία απουσίαζαν δύο μέλη, άρχισε την αναζήτηση υλικού για τον Εγγονόπουλο. Για τον σκοπό αυτό μια μαθήτρια από την ομάδα είχε φέρει το βιβλίο-αφιέρωμα της εφημερίδας *Καθημερινή* με τίτλο *Έλληνες ποιητές, Ν. Εγγονόπουλος, Εργογραφία, Ανθολογία, Απαγγελία*.

---

¹ Εδώ να σημειωθεί ότι όλες οι ομάδες χρησιμοποίησαν αυτήν τη διαδικτυακή εφαρμογή για τη δημιουργία των χρονογραμμών.

5^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Στο διάστημα που μεσολάβησε ως την πέμπτη ώρα, είχε ολοκληρωθεί και ανέβει στο ιστολόγιο της τάξης η χρονογραμμή με τα σημαντικότερα έργα του Μυριβήλη. Ο μαθητής που τη δημιούργησε έβαλε υπερσυνδέσμους με πληροφορίες από τη Wikipedia για τη *Ζωή εν τάφω*, τη *Δασκάλα με τα χρυσά μάτια*, την *Παναγιά τη Γοργόνα* και το *Μυθιστόρημα των τεσσάρων*². Επίσης, η ίδια ομάδα είχε αναρτήσει στο ιστολόγιο [βίντεο με το ποίημα «Θεοφάνεια»](#) και αφιερωματικό [τεύχος της Νέας Εστίας](#). Στο εργαστήριο πληροφορικής συνέχισαν την έρευνά τους και εντόπισαν ένα άρθρο για τη ζωή και τα έργα του που είχε δημοσιευθεί στο ιστολόγιο [eirinika.gr](#) από την Ειρήνη Νικολοπούλου, καθώς και ένα ακόμη [βίντεο](#).

Η ομάδα του Θεοτοκά ολοκλήρωσε και ανέβασε τη χρονογραμμή με τη ζωή και το έργο του³. Επίσης, άρχισε να διαβάζει αποσπάσματα από τα έργα *Αργώ* και *Εθνική Κρίση*.

Η ομάδα του Εγγονόπουλου άρχισε τη δημιουργία της χρονογραμμής με το έργο του ποιητή.

Η ομάδα του Ξενόπουλου άρχισε την αναζήτηση στο διαδίκτυο άρθρων και μελετών σχετικά με τον συγγραφέα, ενώ παράλληλα αναζήτησε την εργογραφία του ώστε να ξεκινήσει τη δημιουργία χρονογραμμής.

Η ομάδα του Καρυωτάκη ολοκλήρωσε και ανήρτησε στο ιστολόγιο της τάξης τη χρονογραμμή της βιογραφίας του και αναζήτησε στο διαδίκτυο μελοποιημένα ποιήματά του, ενώ άρχισε τη δημιουργία της χρονογραμμής της εργογραφίας του.

6η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Η ομάδα του Θεοτοκά ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης σχολιασμένα τα αποσπάσματα που διάβασε την προηγούμενη ώρα. Αναφέρθηκαν στα θέματα των αποσπασμάτων που διάβασαν για την *Αργώ* χρησιμοποίησαν τα λόγια του ίδιου του

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο [kalogera_logotexnis_tek_1](#).

³ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο [kalogera_logotexnis_tek_2](#).

συγγραφέα «μια γενική κάπως έκθεση της ελληνικής ζωής και των προβλημάτων της εποχής» και σημείωσαν τις τρεις τάσεις που διαφαίνονται μέσα στο έργο: τη ρεαλιστική (κοινωνία και πολιτική αρχών αιώνα), τη μοντερνιστική (εσωστρέφεια, εξομολογητική διάθεση, σχετικότητα της αλήθειας) και τη ρομαντική (ξεχείλισμα ψυχής, πλεόνασμα ζωής, καλλιτεχνικές ροπές των προσώπων). Ακόμη, σημείωσαν ότι το έργο έχει χαρακτηριστεί ως «untidy novel», αφού χαρακτηρίζεται από όχι ιδιαίτερος σφιχτή δομή και ως μία «αναπαράσταση της κοινωνίας της νεότητας του Γεωργίου Θεοτοκά, την οποία ο συγγραφέας αποδίδει, δίχως να μεροληπτεί». Για την *Εθνική Κρίση* σημείωσαν ότι το βιβλίο δημοσιεύθηκε μετά τα πολιτικά γεγονότα των Ιουλιανών και εκδόθηκε από τον εκδοτικό οίκο Θεμέλιο, τον επίσημο εκδοτικό οίκο της Αριστεράς. Επίσης, υπογράμμισαν το γεγονός ότι με τα κείμενά του αυτά ο Θεοτοκάς επιθυμούσε να παρέμβει στην επικαιρότητα και να επισημάνει την υψηλή επικινδυνότητα της κρίσης, αλλά και να αναζητήσει τα αίτια της και τις πιθανές διεξόδους από αυτήν.

Επίσης, ανήρτησε ένα βίντεο από την εκπομπή [Παρασκήνιο](#), η οποία διασώζει στιγμές και παρουσίες που χαρακτήρισαν την πνευματική και πολιτιστική ζωή της Ελλάδας, όπως σχολίασαν. Το επεισόδιο αυτό έχει ως στόχο να παρουσιάσει τη ζωή, αλλά κυρίως να φωτίσει την προσωπικότητα του Γιώργου Θεοτοκά, ο οποίος τόσο με τα γραπτά κείμενα που εξέδωσε όσο και με τις επιλογές του ως διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου της χώρας έδωσε το στίγμα του στην πνευματική ζωή της.

Η ομάδα του Εγγονόπουλου ολοκλήρωσε και ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης τη χρονογραμμή με τα έργα του ποιητή⁴.

Η ομάδα του Ξενόπουλου ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης τα έργα του σε μορφή doc και συνέχισε με την επεξεργασία της σχετικής χρονογραμμής. Ακόμη, δημιούργησε μία παρουσίαση για τις μελέτες και τα άρθρα που διάβασε για τον συγγραφέα μέσα από τους ιστοχώρους potheg.gr, Wikipedia, Ekebi,

⁴ Βλ. ό.π. το αρχείο kalogera_logotexnis_tek_3.

scriptamanent.gr/neoi_logotexnes⁵. Τέλος, ολοκλήρωσε και δημοσίευσε στο ιστολόγιο της τάξης τη χρονογραμμή της βιογραφίας του συγγραφέα.

Στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι οι παρουσιάσεις των ομάδων είτε δημιουργήθηκαν απευθείας στη διαδικτυακή εφαρμογή <http://www.slideshare.net/> είτε αφού δημιουργήθηκαν με PowerPoint, στη συνέχεια ανέβηκαν στο ιστολόγιο της τάξης ή στα ιστολόγια που δημιούργησαν οι μαθητές με τη βοήθεια της πλατφόρμας.

Η ομάδα του Μυριβήλη βρήκε τη «Μυστική παπαρούνα» σε [κόμικ](#) και την ανήρτησε στο ιστολόγιο της τάξης, καθώς και ένα [άρθρο](#) στην ιστοσελίδα της εκπομπής *Η μηχανή του χρόνου* για τη ζωή και το έργο του. Ακόμη, ολοκλήρωσαν και ανήρτησαν στο ιστολόγιο της τάξης τη χρονογραμμή με τη βιογραφία του συγγραφέα⁶.

Στην ομάδα του Καρυωτάκη ολοκλήρωσαν και ανήρτησαν στο ιστολόγιο της τάξης τη χρονογραμμή της εργογραφίας του, ενώ άρχισαν να συζητούν για τα ποιήματά του στο σχολικό εγχειρίδιο της τάξης. Αποφάσισαν τη σχετική ανάρτηση στο ιστολόγιο να την κάνουν από το σπίτι.

7η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Στο σαββατοκύριακο που μεσολάβησε από την προηγούμενη ώρα, οι ομάδες ανέβασαν στο ιστολόγιο της τάξης υλικό από την έρευνά τους για τον λογοτέχνη της ομάδας τους.

Έτσι, η ομάδα του Μυριβήλη ανέβασε φωτογραφικό υλικό από την κοινωνική, οικογενειακή και στρατιωτική του ζωή. Παράλληλα, άρχισε τη μελέτη των αποσπασμάτων του *Η ζωή εν τάφω*, «Η μυστική παπαρούνα» και «Ζάβαλη μάικω» που ανθολογούνται στο σχολικό εγχειρίδιο της Β΄ τάξης.

Φωτογραφικό υλικό για τον Γ. Θεοτοκά ανέβασε και η πρώτη ομάδα. Ακόμη, ο μαθητής που είχε αναλάβει τον άξονα μελέτης σχετικά με τις κριτικές για το έργο του

⁵ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_4.

⁶ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_5.

διάβασε στον ιστοχώρο Αντίφωνο σχετικά με το *Ελεύθερο Πνεύμα* και τη σημασία του για την ελληνική διανόηση. Μαθητές από την ίδια ομάδα διάβασαν και σχολίασαν τη «Διαδήλωση» και τον *Λεωνή* του Θεοτοκά, καταγράφοντας στοιχεία για την υπόθεση του έργου, τα πρόσωπα, το ύφος, τα σχήματα λόγου.

Οι μαθητές από την ομάδα του Κ. Καρυωτάκη διάβασαν και σχολίασαν το «[Είμαστε κάτι...]», το οποίο βρήκαν και μελοποιημένο στο διαδίκτυο και την «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων». Και στα δύο εντόπισαν θέμα, τεχνοτροπία και πρόσωπα.

Η ομάδα του Εγγονόπουλου διάβασε από τα «Πρόσωπα και θέματα της Νεοελληνικής λογοτεχνίας» άρθρα και μελέτες των Μ. Vittι, Ρένας Ζαμάρου, Γιώργη Γιατρομανωλάκη, Φραγκίσκης Αμπατζοπούλου, Νάσου Βαγενά και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «λοιδορημένος όσο κανένας άλλος έλληνας δημιουργός για τις “ξενότροπες” και ακατάληπτες την εποχή της πρώτης του εμφάνισης πρωτοποριακές αναζητήσεις του, αναγνωρίζεται σήμερα ως ένας από τους κορυφαίους της γενιάς του ’30, της γενιάς που εισήγαγε την ελληνική τέχνη στον 20^ο αιώνα. Ποιητής και ζωγράφος, εισηγητής, μαζί με τον Ανδρέα Εμπειρίκο, του υπερρεαλισμού στη χώρα μας, προσέφερε έργο διπλό, που η δυναμική του γίνεται με την πάροδο του χρόνου πιο αισθητή, ενώ οι ρίζες του στην εγχώρια παράδοση αποκαλύπτονται όλο και πιο βαθιές».

Όταν συναντήθηκαν οι μαθητές στο εργαστήριο πληροφορικής, άρχισαν να εργάζονται για την ολοκλήρωση των τρόπων με τους οποίους θα παρουσίαζαν το υλικό τους. Η ομάδα του Ξενόπουλου ολοκλήρωσε και ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης τη χρονογραμμή της εργογραφίας του. Επίσης, είχαν διαβάσει και σχολιάσει τα αποσπάσματα από τη *Στέλλα Βιολάντη* και *Το μυστικό της κοντέσσας Βαλέραϊνας* του σχολικού βιβλίου, εντοπίζοντας το θέμα, τους αφηγηματικούς τρόπους, τα πρόσωπα, τη γλώσσα. Ακόμη, βρήκαν φωτογραφικό υλικό και αποφάσισαν να δημιουργήσουν μια ταινία με το Windows Movie Maker για να την παρουσιάσουν, παράγοντας έτσι

το δικό τους πολυμεσικό υλικό⁷. Τέλος, εμπλούτισαν με περισσότερα στοιχεία τη χρονογραμμή με τη βιογραφία του και την ανέβασαν στο ιστολόγιο της τάξης⁸.

Η ομάδα του Εγγονόπουλου βρήκε πίνακες ζωγραφικής και φωτογραφίες του ποιητή και βίντεο στο οποίο ο ίδιος απαγγέλλει τον «Μπολιβάρ» και δημιούργησε μία παρουσίαση την οποία ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης. Επίσης, η μαθήτρια που είχε δημιουργήσει τη χρονογραμμή της βιογραφίας του με αναφορές και στην καλλιτεχνική του πορεία ως ζωγράφου, την ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης με τη βοήθειά μου⁹. Τα ποιήματα που η ομάδα μελέτησε ήταν τα «Ποίηση 1948», «Ελεονόρα», «Ο μαθητευόμενος της οδύνης» και «Νέα περί του θανάτου του Ισπανού ποιητή Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα στις 19 Αυγούστου του 1936 μέσα στο χαντάκι του Καμίνο Ντε Λα Φουέντε». Η μαθήτρια στην οποία είχε ανατεθεί η δημιουργία της παρουσίασης των σχολιασμένων αποσπασμάτων χρειάστηκε τη βοήθειά μου για τη δημιουργία της παρουσίασης και την ανάρτησή της στο ιστολόγιο της τάξης. Καθώς η σύνδεση στο διαδίκτυο ήταν αργή, η παρουσίαση των κριτικών για τον ποιητή ανέβηκε από τη μαθήτρια από το σπίτι¹⁰.

Η ομάδα του Καρυωτάκη είχε μελετήσει άρθρα από διάφορους ιστοχώρους, όπως ο <http://www.palmografos.com/>, www.logxi.com, www.booksinfo.gr, και ο www.artic.gr, και δημιούργησε μια παρουσίαση αυτών, την οποία ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης. Στο ιστολόγιο ανέβασε και τα ποιήματα που διάβασαν και σχολίασαν¹¹. Τέλος, η μαθήτρια που είχε αναλάβει τη συλλογή και παρουσίαση του πολυμεσικού υλικού για τον ποιητή είχε εντοπίσει δύο βίντεο της εκπομπής *Τα λόγια της πόλης* με τίτλο «Πρέβεζα Κ.Γ. Καρυωτάκης» για τη ζωή του και το έργο του ποιητή και το μελοποιημένο ποίημα «Είμαστε κάτι ...» σε ερμηνεία Χ. Θηβαίου,

⁷ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_7.mp4.

⁸ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_8.

⁹ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_10.

¹⁰ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_12.

¹¹ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_9.

όμως χρειάστηκε βοήθεια τόσο για τη δημιουργία της παρουσίασης, όσο και για το ανέβασμα στο ιστολόγιο της τάξης.

Η ομάδα του Μυριβήλη δημιούργησε και ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης μια παρουσίαση με το πολυμεσικό υλικό που είχε σταχυολογήσει¹², καθώς και την παρουσίαση των αποσπασμάτων του έργου του. Πέραν των αποσπασμάτων από το *Η ζωή εν τάφω* του σχολικού βιβλίου, διάβασαν ακόμη «Το τοπίο», τον «Καπιτάνιο» και «Τα ζα»¹³.

Η ομάδα του Θεοτοκά δημιούργησε διαφάνειες με φωτογραφίες του συγγραφέα και τις ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης.

8η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Στο διάστημα που μεσολάβησε μέχρι αυτήν την ώρα η ομάδα του Ξενόπουλου ολοκλήρωσε και ανέβασε στο ιστολόγιο της τάξης και την παρουσίαση με τα αποσπάσματα από το έργο του συγγραφέα που είχε διαβάσει. Τα παιδιά επισκέφθηκαν τη βιβλιοθήκη του σχολείου, στην οποία βρήκαν τα έργα *Πλούσιοι και φτωχοί* και *Μαίρη και Μαρίνα*, από τα οποία διάβασαν αποσπάσματα για να εμπλουτίσουν την παρουσίασή τους, όπως είπαν, και με έργα εκτός των ανθολογημένων στα σχολικά βιβλία. Η παρουσίασή τους, εκτός από την αναφορά στο θέμα των αποσπασμάτων, περιελάμβανε τα πρόσωπα, τις αφηγηματικές τεχνικές και τις υφολογικές και γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα¹⁴.

Κατά τη διάρκεια αυτής της ώρας, η ομάδα του Θεοτοκά διαμόρφωσε την ιστοσελίδα και οι υπόλοιπες τα ιστολόγια που θα φιλοξενούσαν το υλικό που είχαν συγκεντρώσει κατά τη διάρκεια των ωρών που προηγήθηκαν. Κάποιες ομάδες χρειάστηκαν περισσότερη καθοδήγηση ως προς τα βήματα δημιουργίας ιστολογίου. Όμως, τελικά, οι δυσκολίες γρήγορα ξεπεράστηκαν, ακριβώς επειδή οι μαθητές είχαν

¹² Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_11.

¹³ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_13.

¹⁴ Βλ. ό.π. το kalogera_logotexnis_tek_14.

εξοικείωση με την πλατφόρμα δημιουργίας ιστολογίων [Blogger](#), καθώς το ιστολόγιο της τάξης είναι διαμορφωμένο στη συγκεκριμένη πλατφόρμα.

Η ομάδα που έφτιαξε την ιστοσελίδα με την πλατφόρμα δημιουργίας ιστοσελίδας [Weebly](#), δημιούργησε μία αρχική σελίδα με φωτογραφίες του συγγραφέα και ένα σύντομο κείμενο για τον σκοπό της δημιουργίας της στο πλαίσιο του μαθήματος της Λογοτεχνίας, μία δεύτερη σελίδα με τίτλο «Εργογραφία» στην οποία ανήρτησε το σύνολο της εργογραφίας του. Εδώ πρέπει να σημειώσω ότι η συγκεκριμένη ομάδα επέλεξε αυτόν τον τρόπο παρουσίασης, αν και είχε δημιουργήσει και τη χρονογραμμή με τα βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία του συγγραφέα. Η τρίτη σελίδα που δημιούργησε είχε τον τίτλο «Βιογραφία» και εκεί ανήρτησαν τη βιογραφία σε μορφή κειμένου. Την τέταρτη σελίδα την ονόμασαν «Αποσπάσματα» και σε αυτήν ανέβασαν αποσπάσματα από τα έργα που είχαν διαβάσει και σύντομα κείμενα με τα οποία τα παρουσίαζαν στο κοινό. Την πέμπτη σελίδα την ονόμασαν «Οπτικό Υλικό» και εκεί ανέβασαν τον σύνδεσμο για το βίντεο από την εκπομπή *Παρασκήνιο* και ένα κείμενο στο οποίο παρουσιάζουν με λεπτομέρειες το περιεχόμενό του. Η επόμενη σελίδα που δημιούργησαν φιλοξενούσε τις κριτικές για το έργο του. Την τελευταία σελίδα την ονόμασαν «Χρήσιμοι Σύνδεσμοι» και φιλοξενούσε τους συνδέσμους για τη χρονογραμμή που είχαν δημιουργήσει και την παρουσίαση με το φωτογραφικό υλικό.

Οι υπόλοιπες ομάδες ανήρτησαν στα ιστολόγια τους τόσο τις χρονογραμμές όσο και τις παρουσιάσεις στις οποίες οργάνωσαν το υλικό που είχαν συγκεντρώσει. Επειδή η ώρα δεν επαρκούσε για να ολοκληρωθούν οι αναρτήσεις, κάποιες ομάδες συνέχισαν στο σπίτι, ενώ σε κάποιες ομάδες ανέλαβα και εγώ να βοηθήσω, καθώς πολλά από τα παιδιά, όπως έχω ήδη αναφέρει, δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι τους.

9η ώρα (εργαστήριο φυσικής)

Την ώρα αυτή οι μαθητές συγκεντρώθηκαν στο εργαστήριο φυσικής, στο οποίο υπάρχει μόνιμος βιντεοπροβολέας, προκειμένου να γίνει η παρουσίαση των διαδικτυακών παρουσιάσεων των ομάδων. Για να αξιολογηθούν οι παρουσιάσεις αλλά και ο τρόπος διδασκαλίας του μαθήματος της λογοτεχνίας με τη χρήση των ΤΠΕ, μοιράστηκε στους μαθητές το [Γενικό Φύλλο Αξιολόγησης](#) το οποίο περιελάμβανε: την «Ενότητα αξιολόγησης των εργασιών των ομάδων», την «Ενότητα ατομικής αυτοαξιολόγησης» που αφορούσε στο κάθε μέλος της ομάδας ατομικά, την «Ενότητα αυτοαξιολόγησης της ομάδας μου» που αφορούσε στην ομάδα ως σύνολο με σκοπό να δοθεί η ευκαιρία να συζητηθούν αναλυτικά τυχόν προβλήματα που ανέκυψαν (Ματσαγγούρας, 1995: 65), και τέλος, την «Ενότητα αξιολόγησης της όλης εφαρμογής».

Την παρουσίαση των ιστολογίων και της ιστοσελίδας που είχαν δημιουργήσει οι ομάδες ανέλαβα να κάνω η ίδια, τόσο για να εξοικονομήσω χρόνο όσο και για να τονίσω τις επιμέρους διαφορές στον τρόπο παρουσίασης του υλικού που είχε συγκεντρωθεί και οργανωθεί από τις ομάδες.

Πριν επιστρέψουν συμπληρωμένο το Φύλλο Αξιολόγησης, ζήτησα από τους μαθητές να διατυπώσουν τις απόψεις τους ή τον προβληματισμό τους σχετικά με την πορεία της εξέλιξης του σεναρίου, τη συμμετοχή τους στις ομάδες και τον συγκεκριμένο τρόπο διδασκαλίας της Λογοτεχνίας με τη χρήση των ΤΠΕ. Απάντησαν ότι θα ήθελαν μεγαλύτερη άνεση χρόνου για να ολοκληρώνουν τις εργασίες τους, ότι για όσους δε διέθεταν είτε υπολογιστή στο σπίτι είτε σύνδεση στο διαδίκτυο υπήρχε μεγαλύτερη δυσκολία να ανταποκριθούν και τέλος, ότι πράγματι με αυτόν τον τρόπο σχεδόν όλοι οι μαθητές έχουν κάτι περισσότερο να αποκομίσουν. Ένας μαθητής παρατήρησε ότι θα ήταν πιο πρακτικό τις διαδικτυακές εφαρμογές να τις μαθαίνουν στο μάθημα της πληροφορικής, ώστε να μπορούν να τις εφαρμόζουν στα άλλα μαθήματα.

Στην «Ενότητα αξιολόγησης των εργασιών των ομάδων», σε σύνολο είκοσι πέντε μαθητών, στην ερώτηση αν η εργασία ανταποκρίθηκε στις απαιτήσεις που συζητήθηκαν στην αρχή, είκοσι απαντήσεις ήταν θετικές. Στην ερώτηση αν η εργασία ήταν καλά δομημένη και παρείχε σημαντικές πληροφορίες, δεκαοχτώ μαθητές απάντησαν θετικά. Στην ερώτηση αν η εργασία θα τους παρακινούσε να διαβάσουν τον λογοτέχνη/το λογοτεχνικό έργο, δεκατέσσερις ήταν οι θετικές απαντήσεις.

Στην «Ενότητα ατομικής αυτοαξιολόγησης» στην ερώτηση αν συμμετείχαν ενεργά στην έρευνα της ομάδας, μία απάντηση ήταν αρνητική. Στην ερώτηση αν συνεργάστηκαν με τα άλλα μέλη της ομάδας προσφέροντας βοήθεια, τρεις ήταν οι αρνητικές απαντήσεις. Στην ερώτηση αν ζήτησαν βοήθεια από τα μέλη της ομάδας τους, δεκαεφτά απάντησαν θετικά. Στην ερώτηση αν είχαν σαφή ρόλο στο πλαίσιο της ομάδας, δύο απαντήσεις ήταν αρνητικές. Στην ερώτηση αν θεώρησαν θετική την εμπειρία τους από τη συμμετοχή στην ομάδα, δεκαοχτώ απαντήσεις ήταν θετικές.

Στην «Ενότητα αυτοαξιολόγησης της ομάδας μου» στην ερώτηση αν σχεδίασαν ένα πλάνο διαχείρισης των υποχρεώσεων της ομάδας, δεκατρείς απαντήσεις ήταν θετικές. Στην ερώτηση αν ήταν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, δεκαοχτώ μαθητές είπαν «ναι». Στην ερώτηση αν συνεργάστηκαν σε καλό κλίμα σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής, πέντε είπαν «όχι». Στην ερώτηση αν οι τελικές αποφάσεις για τις εργασίες ήταν αποτέλεσμα διαλόγου, δύο μαθητές απάντησαν «όχι». Στην ερώτηση αν η τελική/συνολική αποτίμηση της λειτουργίας της ομάδας ήταν θετική, δύο απάντησαν «όχι».

Στην «Ενότητα αξιολόγησης όλης της εφαρμογής» στην ερώτηση αν κατανόησαν από την αρχή τις υποχρεώσεις της ομάδας τους, δεκατρείς απάντησαν θετικά. Στην ερώτηση αν δυσκολεύτηκαν να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, δώδεκα απάντησαν «ναι». Στην ερώτηση αν θεώρησαν θετική την αξιοποίηση του διαδικτύου στη διδασκαλία των ΚΝΑ, δεκαπέντε απαντήσεις ήταν θετικές.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όπως προβλέπει το αρχικό σενάριο, παρατίθεται πλάνο εργασιών των ομάδων αντί φύλλων εργασίας.

Πλάνο εργασιών των ομάδων

1^η διδακτική ώρα, εργαστήριο πληροφορικής

→ Χωρισμός ομάδων. Επιλογή συγκεκριμένου λογοτέχνη για διαδικτυακή προβολή.

2^η διδακτική ώρα, εργαστήριο πληροφορικής

→ Μελέτη τρόπων παρουσίασης λογοτεχνών στο διαδίκτυο.

3^η διδακτική ώρα, εργαστήριο πληροφορικής

→ Επίλυση αποριών. Επιλογή ψηφιακού εργαλείου. Καθορισμός του πλαισίου εργασίας. Διανομή εργασιών στα μέλη των ομάδων.

4^η διδακτική ώρα, εργαστήριο πληροφορικής

→ Συλλογή και επεξεργασία ψηφιακού υλικού, μελέτη αποσπασμάτων ή ολόκληρων έργων από τη λογοτεχνική παραγωγή του λογοτέχνη.

5^η διδακτική ώρα, εργαστήριο πληροφορικής

→ Συλλογή και επεξεργασία ψηφιακού υλικού, μελέτη αποσπασμάτων ή ολόκληρων έργων από τη λογοτεχνική παραγωγή του λογοτέχνη.

6^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Συλλογή και επεξεργασία ψηφιακού υλικού, μελέτη αποσπασμάτων ή ολόκληρων έργων από τη λογοτεχνική παραγωγή του λογοτέχνη.

7^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Συλλογή και επεξεργασία ψηφιακού υλικού, μελέτη αποσπασμάτων ή ολόκληρων έργων από τη λογοτεχνική παραγωγή του λογοτέχνη.

8^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Δημιουργία πρότασης της κάθε ομάδας με το ψηφιακό εργαλείο που επέλεξε. Αλλαγές ή προσθήκες στο υλικό.

9^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Φυσικής

→ Συζήτηση/αναστοχασμός επί της όλης διαδικασίας. Αυτοαξιολόγηση μαθητών και ομάδων.

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Η βασική ιδέα του παρόντος σεναρίου ήταν η εμπλοκή των μαθητών στην επιλογή και διαδικτυακή παρουσίαση ενός λογοτέχνη με γνώμονα τα δικά τους αισθητικά κριτήρια. Το παρόν σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις τάξεις του Λυκείου μετά την ολοκλήρωση της μελέτης μιας λογοτεχνικής περιόδου ή ενός λογοτεχνικού ρεύματος με το οποίο θα έχουν έρθει σε επαφή οι μαθητές και θα τους παροτρύνει να παρουσιάσουν στο δυνητικό διαδικτυακό κοινό εκείνον τον λογοτέχνη που θεωρούν ως αντιπροσωπευτικότερο της περιόδου ή του συγκεκριμένου ρεύματος που μελέτησαν.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο είχε πολλαπλά οφέλη στην τάξη στην οποία εφαρμόστηκε. Καταρχάς, βοήθησε στην εμπέδωση της αξίας της ομαδικότητας και της αλληλεγγύης για την υλοποίηση των εργασιών της ομάδας. Ακόμη, βοήθησε τα παιδιά να κατανοήσουν την ανάγκη τήρησης του χρονοδιαγράμματος των εργασιών αλλά και τη σημασία της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των μελών των ομάδων αλλά και των ομάδων μεταξύ τους μέσω διαδικτύου. Πρωτίστως, όμως, άλλαξε τη νοηματοδότηση του μαθήματος της λογοτεχνίας· από ένα ακόμη βαρετό αντικείμενο το μετέτρεψε σε έρευνα, συμμετοχή, οργάνωση της πληροφορίας και της γνώσης και ευθύνη για την προβολή τους στο απέραντο διαδικτυακό κοινό. Παρόλο που η τάξη στην οποία εφαρμόστηκε δεν είχε εμπειρία στη χρήση εργαλείων του Web2.0, το σενάριο κατάφερε να εμπλέξει τα παιδιά στη διαδικασία γνωριμίας και αξιοποίησης αυτών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. 2012. [Η Λογοτεχνία στα νέα περιβάλλοντα των ΤΠΕ. Κυβερνολογοτεχνία και e-books, ψηφιακές κοινότητες αναγνωστών, δημιουργική γραφή και αφήγηση στον ψηφιακό κόσμο](#). Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ.

Ματσαγγούρας, Η. 1995. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Γενικό Φύλλο Αξιολόγησης

Ενότητα αξιολόγησης των εργασιών των ομάδων	ΝΑΙ/ ΟΧΙ	
Η εργασία ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που συζητήθηκαν στην αρχή		
Η εργασία είναι καλά δομημένη και παρέχει σημαντικές πληροφορίες		
Η εργασία θα με υποκινούσε να διαβάσω τον λογοτέχνη/το λογοτεχνικό έργο		
Ενότητα ατομικής αυτοαξιολόγησης		
Συμμετείχα ενεργά στην έρευνα της ομάδας;		
Συνεργάστηκα με τα άλλα μέλη της ομάδας προσφέροντας βοήθεια;		
Ζήτησα βοήθεια από τα μέλη της ομάδας μου;		
Είχα σαφή ρόλο στο πλαίσιο της ομάδας;		
Θεωρώ θετική την εμπειρία μου από τη συμμετοχή μου στην ομάδα;		
Ενότητα αυτοαξιολόγησης της ομάδας μου		
Σχεδιάσαμε ένα πλάνο διαχείρισης των υποχρεώσεων της ομάδας;		
Ήμαστε συνεπείς στις υποχρεώσεις μας σε όλα τα στάδια της διαδικασίας;		
Συνεργαστήκαμε σε καλό κλίμα σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής;		
Οι τελικές αποφάσεις για τις εργασίες ήταν αποτέλεσμα διαλόγου;		
Η τελική/συνολική αποτίμηση της λειτουργίας της ομάδας είναι θετική;		
Ενότητα αξιολόγησης όλης της εφαρμογής		
Κατανόησα από την αρχή τις υποχρεώσεις της ομάδας μου;		
Δυσκολεύτηκα να ολοκληρώσω τις εργασίες μου;		

Γράψτε τον αριθμό των ομάδων κάτω από το ΝΑΙ/ΟΧΙ

Σημειώστε ΝΑΙ ή ΟΧΙ

Σημειώστε ΝΑΙ ή ΟΧΙ

Σημειώστε ΝΑΙ ή ΟΧΙ

		
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	<p>ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

<p>Θεωρώ θετική την αξιοποίηση του διαδικτύου στη διδασκαλία των ΚΝΛ;</p>	
---	--